

HEVES ÉS VIDÉKE

TARSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

ELŐFIZETES - DIJ:
 Egész évre . . . 8 kor. | Negyed évre . 2 kor.
 Fél évre . . . 4 " | Egyes szám 20 fillér.
 MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:
 DLUHOPOLSKY BERTALÁN.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Heves és Vidéke” szerkesztőségéhez, az előfizetési és hirdetési díjak, valamint nyilttéri közlemények a „Heves és Vidéke” kiadóhivatalához címzendők

Fel a fáklyával!

Irta: **Molnár Viktor.**

Általánosan elterjedt nézet, hogy a huszadik században a szociális kérdés lesz az emberiség kérdése, mert a munkásosztály mozgalmá ma már nemcsak a nyugati közművelődés körét, Európát és Amerikát, hanem a többi világrészeket is, különösen a keresztény műveltség határain túleső ázsiai kultúrnépeket belevonta érdekeinek körébe.

Tagadhatatlan történelmi tény, hogy a fönnálló jogrendszerekben mindig hatalmi érdekek érvényesülnek és hogy polgárosodásunk eddigi fejlődésében a kevés hatalmasok érdekeinek biztosítása széles néprétegek kárával járt. A szociális kérdés megoldása azonban aligha kívánja azt a változást, hogy most viszont a nagy sokaság éreztesse erejét az eddig uralkodó osztályokkal, hanem inkább azt, hogy a mult állapotok ferde-

sége helyett, mely szerint műveltség és vagyon egyaránt kevés ember kezében összpontosult, ezentul a nemzeti élet egységének és közérdeknek szempontjából épp a művelődéshez mindenkinek egyenlő joga legyen, és a műveltség megszerzésével minden egyes ember gazdasági és hatalmi érvényesülésének föltételeit is megszerezhesse.

A nagy történelmi átalakulások — mindenike külön is tanuskodik erről — sohasem történtek, még ha anyagi érdekek állottak is előtérben, egyedül a tömegek útján; a sarkalló ösztön, az összetartó káocs, a kitűzött cél mindig eszményi volt s ezzel nyerték meg a vezető elmék a népesség nagy rétegének segítségét. Osztályérdek harezá, az emberi visszavonás örök alapja, az elégedetlenség mindenkor szétrobbanthatott volna minden fennálló intézményt, ha azon szétrobbantó iz-

galmak mögött nem rejlenének magasabb ideálok, melyek az intézményeknek nem rombolására, hanem átalakítására sarkallanak s így a fejlődés folytonosságának megőrzésére utalnak. A mult idők és a jelenkor közt abban van a főkülömbőség, hogy az ideálok, melyek az emberi törekvést, az önzés szük korlátai fölé emelik, ma már nem egyes különvált körök, rendek és osztályok, felekezetek és pártok lelkének szólnak, hanem általánosabban minden emberi szív és elme hurjain viszhangoznak és inkább egységre, mint szétválásra, inkább összetartásra, mint visszavonásra buzdítanak. A modern állam feladatai közt ezért lépett előtérbe az a törekvés, hogy még a tankötelettség erőszakolásával is valamennyi polgárnak gondolkodásban és érzésben oly alapnevelést biztosítson, mely őket szellemileg és erkölcsileg egymáshoz közelíti

A „Heves és Vidéke tárcája”.

Egy kis lánynak szivét.

Egy kis lánynak szivét
 A szivembe rejtém;
 Azt hittem: az éden
 Mosolyog most felém.

Keserűn csalódtam:
 Későn vettem észre,
 Hogy annak a lánynak
 Csapodár a szive.

Egyszer egy vasárnap
 A templomba mentem.
 Mintha, csak ma volna,
 Most is úgy emlékszem.

Megnyilott a szivem:
 Es nekem úgy tetszék,
 Mintha a sziveimből
 Valami kiesnék.

Lenézek a földre
 Keresve, kutatva:
 Ott van a lány szive
 Nagyokat kacagva.

Nem nyultam utána,
 Hogy szivembe rejtsem,
 Csak — utba ne legyen —
 Kissé arrébb tettem.

DB.

Emberi csalódások.

— A „Heves és Vidéke” eredeti tárcája. —

Irta: **Alpesi Rózsa.**

Szegény, szegény teremts! Az Isten böles volt és jóságos, hogy így cselekedett, az a férfi, ki boldogságát nem találta föl a családi tűzhely szent lángjánál, később is csak a hazug káprázatok és bűnös boldogság lobogó lidércfénye után futott volna! De ezt a többi mind nem tudta, ki méltatlan dícséretet zengett kihűlt hamvainál: tán ha a megholt fölkiálthatott volna, az némitja el legelső a hazug magasztalások zendő áradatát!

Ime, kevély emberi tudás! Mint csalódtok büszke elbizakodottságokban hiu emberi szivek! Gyakran, kit legnagyobbnak vélték, legtörpébbek köztünk gyarló, esendő lények között!

Nagynak hittétek ezt is, s ki tudja Isten trónja előtt nem meztelenül és szégyenkezve roskad össze kemény ítéletet nyert lelke?!

Hogy valóban csodás alkotásokkal ejtette bámulatra a mi gyöngye szemeinket, az nem az ő érdeme volt: Isten adta a szikrát, de tudjátok-e, minél többet nyert az ember, annál szigorubb mérlegre teszik bűnös cselekedeteit?! Ne irigyeljétek, ne dícsőítsetek senkit: Istené a tudás, emberi elme be nem láthat a szivek rejtekébe.

Lám, hiába zengtetek kihűlt hamvai fölött magasztaló dícséretet, hiába kívánjátok a szomorú szivü asszonyinak, hogy az atya nagyságát valamikor elérő fiu vigasztalja meg gyászborult lelkét, az riadtan ölelte magához az ártatlant, mert a sok mellőzés, szenvedés suhant át szivén, nem a nagy alkotások, káprázatos mesterművek szédítették meg lelkét!

Óva, féltve szoritotta magához, mintha attól félt volna, hogy az atya nagyságával annak kárhuzatos bűneit is örökölné, s van-e nagyobb fájdalom anyai szivnek, mintha gyermekét örökre elveszti?!

És bizony mondom nektek, nem vesztettetek semmit, ha e földi életet elhagyva, a bűn és nyomoruság völgyéből kiszabadulva, úgy álhattok meg a mindentudó Bíró előtt, hogy boldogok lehettek, csak a legkisebbnek is találtatni az Élet országában.

(Vége.)

és a nemzeti lelkület egységében összeforrasztja.

Kétségtelen ugyan, hogy azt a különbséget, mely a művelt embert a műveletlentől elválasztja s ebből a tekintetből is a társadalmat is erősen széttagolja, egykönnyen nem lehet kiküszöbölni és a jövőben is csak lassan-lassan lehet apasztani. de épp oly kétségtelen hogy a műveltség közössége, ha nem is teljes egyenlősége, jóval könnyebben és igazabban megközelíthető, mind amit a szocialista és kummunista tanok a gazdagság kiegyenlítése és a vagyon megsosztása és közössége körül elérni óhajtanak.

A széles néprétegeket a maguk érdeke is meggyőzi s józan része látja is, hogy az anyagi javak birtokát és élvezését nem lehet egyenlővé tenni a gazdasági gyarapodás és fejlődés kára nélkül. Viszont azonban annak semmi sem állja útját, hogy a szellemi és erkölcsi élet terén, megszűnjék a különbség gazdag és szegény között, hogy az emberi elmének felhalmozódott nagy tőkéje, tényleg valamennyiünk közös öröksége legyen, melyből valakit kizárni jogfosztás; s azért kötelessége államnak és társadalomnak, hogy a részesedést benne elérhetővé tegye mindenki számára. Azt hiszem, hogy az alsóbb néprétegek elégedetlensége épp műveletlenségen alapul s a tudatlanságból táplálkozik és nő nagyra azoknak a befolyása, akik a gazdasági egyenlőtlenség igazságtalanságát hangoztatva, forrongást szítanak és az osztályharezot újjáélesztik.

Hazánkban még nagyobb szükség a műveltségnek mint kiegyenlítő és egységesítő társadalmi tényezőnek emelésére és terjesztésére, mint bármely más nyugati államban, mert nálunk a társadalmi széttagoltság jóval nagyobb, mint bárhol, nemcsak szellemi, hanem gazdasági téren is.

A jó tanügyi és gazdasági politikának ebből a tényleges helyzetből kell kiindulnia, tehát magyarnak kell lennie. A nyugati kultúra vívmányai csak annyiban és olyképpen érvényesíthetők nálunk, amennyiben, ameddig az általános nemzetközi műveltségen kívül a magyar nemzet egységes törekvéseit szolgálni képesek.

A közművelődés feladatát nem

lehet egyszerűen csak az iskola körében és a fejlődő gyermek vagy ifjúkor idején megoldani, hanem számba kell venni, hogy a lelki fejlődés szüksége nem ösmer évzáró és tanfolyamokat befejező vizsgálatokat. A közművelődés folyton alakuló folyamata a népelet minden tagjának egész életén át számít érdeklődő részvételére.

A művelődés munkája nem szünetelhet sem életkorok, sem társadalmi körök különbsége szerint, hanem folytonos gondozást kíván az egész életén át és a nép minden rétegében.

Kétségtelen tehát, hogy ezt a nagy feladatot az erőtlen társadalom egymaga megoldani és hogy ez az új feladat a huszadik században az államra is nehezedik, amelynek megvalósítása és a nemzeti irányban való fejlesztése azért is könnyebb mert csak az élet és a fejlődő kor követelményeit kell szem előtt tartanunk.

Ez idő szerint a viszonyok törekvéseink közvetlen céljául azt tűzik ki, hogy a magyar kultúra fölényéről és vezető szerepéről az egész ország lakosságát meggyőzni siessünk és ez által minden állampolgárban felkeltsük a vágyat e kultúra megismerésére, és elfogadására.

E feladat megoldásának első feltétele, hogy összpontosítsuk az egész magyar kultúra erejét; minden eszközt, minden ágazatát és tényezőjét esatásorba állítsuk és egy egységes terv szerint velük nyomuljunk előre.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Dr. Gonda Sámuel budapesti orvos-fogorvos városunkba érkezett és a Brieger féle szállodában fogorvosi műtermet nyitott. Felhívjuk t. olvasóink figyelmét, lapunk mai számában közzétett hirdetésére.

— **Kinevezés a vasutnál.** Albricht Albin egri vasuti hivatalnok Tarnaszentmiklósról állomásfőnökké neveztetett ki.

— **Rejtélyes halál.** Ludoson, Veres Kálmán né hirtelen rosszul lett és esahamar mérgezési tünetek közt meghalt. Ez a hirtelen halálozás a csendőrséget nyomozásra indította. Az elhaltak leánya oda nyilatkozott, hogy Veres Kálmánót, második férje mérgezett tejjel itatta meg. Így az elhunytat fölbontozták és belét vizsgálat végett Budapestre küldték.

— **Csendőrlégények kerestetnek.** Az ideai állami költségvetés szerint a csendőrség

létszáma 810 fővel szaporítatik, amelyből 230 fő lovasítva lesz. E 810 állásra csendőrlégények kerestetnek. Fizetés: őrmester részére napi 3 K 20 fillér, őrsvezető részére napi 2 K 74 fillér, csendőr részére napi 2 K 20 fillér, (havi 68 kor. 20 fill.), pót-csendőr részére napi 2 K 06 fillér zsold, mely mindenkor egy hónapra előre fizetetik ki — azonfelül jó ruházat, uri elszárlásolás, ingyen kórházi ápolás, a családtagok ingyen gyógyítása, utazási költség megtérítése, külső szolgálatoknál napi 80 fillér pótdíj s különös esetekben fényes jutalmazások. Szolgálatképtelenek nyugdíjban, vagy végkielégítésben részesülnek. Az élelmezés mindenütt igen jutányos. Megjegyzendő, hogy a próbaidő elteltével a napi zsold a 18-ik évig minden három évben fokozatosan emelkedik.

Mindezekből látható, hogy irni, olvasni tudó, józan életű katonaviselt embereknek, kiképzett honvédeknek nagyon ajánlatos ez a pálya.

A felvétel úgy történik, hogy a jelentkező az ő katonakönyvével a legközelebbi csendőrsre megy, hol a további eljárásról tájékozást szerezhet. A felvétel ügye 10—15 nap alatt elintézésre nyer.

— **Tűz.** E hó 6-ikán d. u. 3 órakor félrevert harang kongása hozta rémületbe Heves város lakosságát. Az ugynevezett krakói külvárosban gyulladt ki egy ház és le is égett. A szerencsétlenség oka egy koldus, aki pipájára akarván gyújtani, a gyufa elpattant és nem vette észre, hogy a zsupfedelű házra pattant, mely néhány percz múlva már lángokban állott. Mire tűzoltóink oda értek a ház teljesen leégett, és így csak a tűz továbbterjedésének megakadályozására szorítkoztak, amely sikerült is.

— **Talált hulla.** Cserépfaluban május 1-én a falubeliek, a falu szélén levő pelyvásban egy emberi hullára bukkantak. A halottban felismerték azon tót nemzetiségű embert, ki már 8 nap óta a faluban kószált, és eperjesi illetőségének vallotta magát, Nevét azonban nem tudta senki megmondani. Az előjáróság jelentésére folyó hó 2-án a hatóság részéről Szabó Ignác mezőkövesdi szolgabíró és Fejes István irnok, valamint dr. Ráczkevy József járásorvos kiszálltak Cserépfalun a hullaszemle megejtése végett. A hullán azonban a külérőszak nyomai nem látszottak és így annak eltemetését rendelték el.

— **Fagyosszentek.** Ezek is ártatlanul kerültek a „Credo“-ba. De hát a néphit már nem veszi le róluk a rosszra való hajlandóságot, hogy fagygyal vagy valami más kritikus idővel ne ijesztgessék a gazdákat. Pedig ők szegények ártatlanok, csak az a hibájok, hogy véletlenül kalendárium csinálók éppen arra a napokra tették őket, amely napokon ér ide hozzánk az Amerika jegestengereiből jövő Golf áram, mely vagy hideget vagy valamely zord időt hoz. Így váltak ők a gazdák rémeiül. Tehát sorsát senki ki nem kerülheti.

— **Országos vásár.** Egerben a szokásos májusi vásárt az idén e hó 12, 13 és 14-ik napján fogják megtartani. És pedig 12 és 13-ikán marha vásár, 13 és 14-ikén kirakó vásár lesz.

A fogak ápolásáról.

Irta: **Dr. Gonda Sámuel** orvos és fogorvos.

Az emésztőszervek, melyek hivatva vannak a bevett tápanyagokat testünk alkotórészeinek felépítésére átalakítani, a szájnnyílással kezdődnek és a szájúregbe folytatódnak. A szájúregben foglalnak helyet a fogak, számszerint 32. Jelen ismeretemben a fogak ápolásával óhajtók foglalkozni és felhívni szíves figyelmüket azon nagy feladatra, melylyel a természet a fogazatot felruházta. Az emberi szervezet egy ideális géphez hasonlítható, bármely atkótrésznél hibája az egész gépezet működés képességét csökkenti, majd fokozatosan megszünteti. A fogak az emésztésnél az előkészítő munkát végzik, megkönnyítik a gyomor munkáját, a táblalékot megőrölik, a gyomor és belek számára könnyebben emészthetővé teszik. Rossz fogazatu egyének gyomor és bélbajokra hajlamosak, épen azon okból, mert hiányos vagy rossz fogazat mellett, a gyomor- és belek fokozott működésre vannak kényszerítve, a fokozott munka pedig csökkenti ezek energiáját, a mi az emésztőképesség rovására megy. Kihatással van ez a szervezet többi alkotórészeire, a nemesebb szervekre is.

A letöredezett fogak között, a hézagokban a tápanyagok rothadnak, a szájat büzös szájnyállal kevert tápanyagok szintén okoznak gyomor- és bélhurutot.

Egy harmadik szempont, mely nem kevésbé fontos, az aesthetikai. Hányszor látunk társaságban hölgyeket, kik nevétesnél szájukat összehúzzák, hogy hiányzó és rossz fogakat eltakarják. Mily kedves látványt nyújt ellenben egy vakító fehér-ságú fogsor, melynek tulajdonosa a nevéteshez szükséges számozdatot természetesen végzi.

Főleg ezen okak azok melyek oly nagy fontosságúvá teszik a fogazat helyes ápolását.

Letöredezett, szuvas fogakat, a meddig lehetséges be kell tömetni, plombáltatni, ahhoz értő, szakavatott orvossal és nem fogtechnicussal, mert a fogorvoslást épen úgy az egyetemen tanítják, mint a belgyógyászatot, sebészetet stb.

Fogtechnicusnak nincsen azt módjában sehol elsajátítani. A fogorvosláshoz manapság szükséges, hogy az orvosi tudomány egyéb ágait, boncztant, gyógyszer-tant, élettant stb. szintén tudjon a fogorvos, tehát csak az lehet fogorvos, ki az összes gyógytudományok doktora.

A hiányzó fogakat pótolni kell, mert a meglevők nem lévén oldalt vagy szemben megfelelő fogakkal megtámasztva, idő előtt mozgókká lesznek.

A gyökereket, melyek csak szájbízt, fistulákat okoznak el kell távolítani.

A szájat minden étkezés után langyos vízzel, mely pár csepp autisepticus száj vízzel van keverve, ki kell öblíteni. Reggel felkelés után, tehát étkezés előtt és este lefekvés előtt a szájat emlitett módon ki kell öblíteni, a fogakat, fogkefével, orvosi előírásra készült fog pastával, vagy fogporral le kell kefélni, a fogak hosszúságában, kívül és belül.

A fog romlását a fogak hézagai közt visszamaradt rothadó anyagokban tenyésző bakteriumok okozzák, melyek a megrepedt fog zománczon át hatolnak a fog állományába; a fog zománcz megrepedését előidézik, kemény tárgyak, dió, stb. cérna-

szál harapásával, forró és jéghideg folyadékok egymás után való behatásával, savanyu és tulságos édes anyagokkal, utóbbiak után rendkívül fontos a szájbízt; előbbieket mint a fogakra káros dolgok, egyáltalában kerülendő.

Keményfából készült fogvájok is ártalmasak, otthonunkban étkezés után selyem vagy pamutszállal tisztítsuk a fogak közeit.

A fogak ápolására kora gyermekkorban kell hozzászoknunk és sok kellemetlen fájdalomtól leszünk megóva. Évenként szakavatott orvos-fogorvoshoz forduljunk, fogainkat, a fogkőtől megtisztíttassuk, a fogak tömését ne halasszuk akkorára, mikor már a fájdalom rákényszerít, hanem a legkezdetibb romlásnál már forduljunk orvoshoz.

Különös figyelembe!

A rendkívül kedvelt alacsony számok

1 számtól 300 számig

kizárólag a mi gyűjtődénkben kaphatók. Ugyancsak a születési éveket

∴ tartalmazó számok ∴

1801 számtól 1900 számig

A fenti számok rendkívül nagy keresletnek örvendenek, ennél fogva kérjük mielőbbi becses megrendelését.

BOGDÁNY S.

fővárosi sorsjegyiroda
részvénytársaság
Budapest IV., Károly-körút 20.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1 8 sorsjegy K. 1.50	1 2 sorsjegy K. 6. —
1 4 " " 3.—	1 1 " " 12. —

Postai szétküldés utánvétel, vagy a pénz előzetes beküldése után

LOKOMOBILOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK, BENZINMOTOROK, ARATÓGÉPEK, TALAJ-

MIVELŐ ESZKÖZÖK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

MAGYAR KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

**A Magyar kir. államvasutak gépgyárának vezér-
ügynöksége, Budapest.**

Értesítés!

Medicinae Universae Dr. Gonda Sámuel,
az összes gyógytudományok tudora, buda-
pesti fogspecialista folyó hó 10-étől
rendel fog- és szájbetegeknek
a Brieger-féle nagyszálloda, külön e célra
berendezett műtermében.

A modern fogorvoslás körébe vágó min-
dennemű műtétek, fogtömések (plombok)
fog- és gyökér-huzások, fájdalommentesen,
érzéstelenítéssel végeztetnek.

Fogtechnikai műveletek, műfogak, teljes
rágásra alkalmas fogsorok, szájpadlás
nélküli, u. n. korona-hidmunkák, arany
és Logankoronák, porcellan elülső felszínes
Ritchmond koronák, gyökerekbe illeszthető
esapfogak, stb. jótállás mellett készülnek.

Kiváló tisztelettel:

Med. Dr. Gonda Sámuel

a budapesti IV. Várház-körút 16 sz.
Fogorvosi Rendelő Intézet főorvosa.

Budapesti lakás és műterem:

IV. Kossuth Lajos utca 22.
Károly-körút sarokház.

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni,
hogy kádár műhelyt nyitottam,
hol szakképezett munkással bármilyen hordót és ká-
dat készítek. — Javításokat gyorsan, pontosan és a
legjutányosabb árban eszközöltetek.

Beesés pártfogását kérve

tisztelettel

Borbély Zsigmond
kerékgyártó és kádár.

KLEIN ADOLF

czipő és női divat áruháza Hevesen

Van szerencsém nagyérdemű közönség beesés tudomására hozni,
hogy *Krausz Mór* ur házában a maikor igényeinek megfelelő

czipő és női divat áruházat

nyitottam. — Raktáromban a legfinomabb női és gyermekkalapok,
czipők, bluzok, nyakkendők, gallérok, esernyők és kötők a legju-
tányos áron kaphatók.

Midőn a nagyérdemű közönség szives pártfogását kérem, egy-
szersmind azon ígéretet teszem, hogy minden e szakmámba vágó
megrendelésnek pontosan megfelní iparkodok.

kiváló tisztelettel: **Klein Adolf.**